[א] מטושטשין או מקורעין ועבד עבודתו פסולה אמר רב יהודה אמר שמואל מרושלין כשרין מסולקין פסולין והתניא מסולקין כשרין אמר רמי בר חמא לא קשיא כאן שסילקן על ידי אבנט כאן דליתנהו מעיקרא כלל רב אמר [ב] אחד זה ואחד זה פסולין: רב [א] הונא איקלע לארגיזא רמא ליה בר אושפיזכניה מי אמר שמואל מרושלין כשרין ומסולקין פסולין והתניא מסולקין כשרין א"ל בר מינה דההיא דשנייה רמי בר חמא אלא לרב קשיא וכי תימא מאי מרושלין מסולקין על ידי אבנט [ג] ואבנט מיגז אגיז [ב] אלא מסולקין קשיא אמר רבי זירא רב חדא תני [ד] מרושלין שסילקן ע"י אבנט כשרין אמר ר' ירמיה מדיפתי מרושלין שלא סילקן תנאי היא [ה] דתניא [1] על ארבע כנפות כסותך ארבע [ו] ולא שלש או אינו אלא ארבע ולא חמש כשהוא אומר [ז] אשר תכסה בה [ח] הרי בעלת חמש אמור הא מה אני מקיים ארבע ולא שלש ומה ראית לרבות בעלת חמש ולהוציא בעלת שלש מרבה אני בעלת חמש שיש בכלל חמש ארבע ומוציא אני בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע ותניא אידך על ארבע כנפות כסותך ארבע ולא שלש ולא חמש מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר יתר כמאן דאיתיה דמי ומר סבר כמאן דליתיה דמי לא דכ"ע כמאן דאיתיה דמי ושאני הכא דרבי רחמנא אשר תכסה בה ואידך האי אשר תכסה בה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא [2] וראיתם אותו [ט] פרט [י] לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה בה [יא] הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים וראיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראית לרבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים [ואידך נפקא ליה מאשר ואידך [יב] אשר לא דריש]: [יג] תנו רבנן [3] בד [יד] שיהיו של בוץ [טו] בד שיהו חדשים [טז] בד שיהו שזורים [יז] בד שיהו חוטן כפול [ג] ששה בד שלא ילבש של חול עמהן א"ל אביי לרב יוסף בשלמא שיהו של בוץ הא קמ"ל בוץ אין מידי אחרינא לא אלא בד שיהו חדשים אין שחקין לא והתניא משוחקין כשרים אמר ליה וליטעמיך בד שיהו חוטן כפול ששה בד חד חד לחודיה משמע אלא הכי קאמר בגדים שנאמר בהן בד צריכין שיהו של בוץ חדשים שזורין שיהא חוטן כפול ששה יש מהן למצוה יש מהן לעכב [יח] ממאי דהאי בד כתנא הוא אמר רבי יוסף [ד] ברבי חנינא [ה] דבר העולה מן הקרקע בד בבד אימא עמרא עמרא מיפצל כיתנא נמי מיפצל על ידי לקותא מיפציל רבינא אמר מהכא [4] פארי פשתים יהיו על ראשם [ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם לא יחגרו ביזע] א"ל רב אשי לרבינא והא עד דאתא יחזקאל מנלן ולטעמיך הא [יט] דאמר רב חסדא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו [5] כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי [כ] (לשרתני) עד שבא יחזקאל מנלן אלא גמרא גמירי לה ואתא [ו] יחזקאל ואסמכיה אקרא הכא נמי גמרא גמירי לה כו' מאי [כא] לא יחגרו ביזע אמר אביי [כב] לא יחגרו במקום שמזיעין כדתניא כשהם חוגרין אין חוגרין לא למטה ממתניהן ולא למעלה מאציליהן אלא

רש"י

מטושטשין. בטייט: **מקורעין.** ואפילו הן חדשים דלאו בגד [א] הוא (א) הראוי לעבודה דבעינן [ב] לכבוד ולתפארת: **כאן שסילקן ע"י אבנט.** משקורליי"ר [ח] בלע"ז כדרך שהנשים עושות כשרין דהא איתנהו: **אחד זה ואחד זה.** אחד מרושלין ואחד מסולקין יותר מדאי שלא על ידי אבנט: **והתניא.** בברייתא דלעיל: **אלא לרב קשיא.** מרושלין: **וכ"ת מאי מרושלין.** דמכשר תנא כגון שסילקן עד למדתו על ידי אבנט וקמכשר ליה תנא דקסבר אבנט מיגז אגיז כלומר כל סלוק שע"י אבנט הוה ליה כמותך ונוטל היתר שבהן ומכשירו: **אלא מסולקין קשיא.** דקתני כשרין וסתם מסולקין גבוהין מן הקרקע למעלה מרגליו משמע ולרב ליכא לאוקומא כגון שסילקן ע"י אבנט כדתרגה [ב] שמואל דהא על כרחיך לרב [ו] דשני דסילוק אבנט מיגז אגיז והשתא [יא] הוו [יב] כולהו כקצרים מעיקרא: **רב חדא שני.** להנך מרושלין ומסולקין דברייתא בחדא מילתא תני להו מרושלין שסילק רישולן ע"י אבנט עד כדי מדתו כשרין אבל מסולקין יותר מדאי פסולין אפילו ע"י אבנט: **ולא שלש.** לימד על טלית של בת שלש כנפות שפטורה מן הציצית והיכי דמי כגון שעיגל אחת מד' כנפיה: **בת חמש.** כגון שחתך מעט מן הכנף ולא עיגל שני מורשי קרנתא (ב) ממקום חתך דנעשה כשתי כנפות: **הרי בעלת חמש אמור.** לחיוב דריבויא הוא: **מר סבר.** מאן דפטר בעלת חמש סבר לא אמרינן יתר כמאן דליתיה דמי אלא כמאן דאיתיה הוא ולא קרינן לה בת ארבע ומאן דמחייב ס"ל יתר כמאן דליתיה דמי להאי חמישי וגבי מרושלין נמי לא הוי ייתור בגדים: **פרט לכסות לילה.** [יג] טלית העשויה לכסות לילה פטורה מן הציצית: **שישנה בראיה כו'.** וקרינן ביה וראיתם אותו: **בד.** (ג) שהוא [יד] מן בוץ כדמפרש לקמן ממשמעותא: **חדשים.** כשעה שהיו בגדי [טו] פשתן: **שיהו שזורים וחוטן כפול ששה.** ולקמן פריך והא בד לחודיה משמע כמו לבדו: **שלא ילבש של חול עמהם.** דמשמע לבדו ילבש: **וליטעמיך.** דילפת לה ממשמעותא [טז] (ד) מקראי חוטן כפול ששה מנא ליה: **דברים שנאמר בהן בד צריכין כו' יש מהן למצוה.** חדשים [יז] לגוי דלאו ממשמעותא אתי: **ויש מהן לעכב.** בוץ ושזורים וחוטן כפול ששה. בוץ כדמפרש ואזיל דבר העולה מן הקרקע בד בבד. שזורים כיון דבד היינו בוץ ובעלמא קרי להו שש משזר. וחוטן כפול ששה [יח] כדאמרינן בסדר יומא (דף עא:) וילפינן בסדר יומא מקראי דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה ויליף ליה לעיכובא: **העולה מן הקרקע בד בבד.** קנה יחידי מכל [יט] גרעין ואין ב' קנים עולים מגרעין אחד: **ואימא עמרא.** שאף הצמר עולה מן הבהמה בד בבד נימא נימא לבדה: **מיפליל.** הנימא מתפללת ומתחלקת לשנים על גבי בהמה מחליה: **כיתנא נמי מיפליל.** לפני טווייתו כותשים הגבעול והוא נחלק לנימין הרבה: **אגב לקופא.** שמכין אותו וחובטים אותו בעץ או בגלגל הוא נכתש ונחלק: **ומכנסי פשתים יהיו וגו'.** ובעלמא [כ] הרי הוא אומר (ויקרא ו) ומכנסי בד ש"מ בד היינו פשתים: **דבר זה.** קאמר [כא] לה לקמן (דף כב.) לאמתני' דקתני ערל מחלל עבודה: **בן נכר.** שנתנכרו מעשיו [כב] מחמת ערלת לבו שהוא ערל לב רשע: **וערל בשר.** שמתו אחיו מחמת מילה לא יבא אל מקדשי. ולקמן (דף כב:) יליף בה חילול בהדיא: **במקום שמזיעין.** במקום שהבשר נכפל על הבשר ומתחמם ומזיע: **כשהן חוגרין.** אבנטיהם בשעת עבודה: **למטה ממתניהם.** מקום שנכפל ומזיע שומן הבטן על הקילבוסת שקורין אנק"א: **ולא למעלה מאציליהן.** למעלה מנגד [כג] מרפקן שקורא קוד"א לפי ששם היה זוכה תמיד על הצלעות ומזיע:

תוספות

מסולקין כשרין. הא דתניא בפ' תמיד נשחט (פסחים סה:) מדו בד כמדתו פי' הקונטרס דהיינו למצוה ולא לעכב:

ואידך אשר לא דריש. משמע הכא דאיכא דמרבה כסות דסומא ולא מרבה בעלת חמש ומקשה ר"ת דבפ' התכלת (מנחות דף מג.) גבי פלוגתא דר' שמעון מרבי התם רבי שמעון כסות סומא מאשר תכסה ובעלת חמש מאשר ולאו פירכא היא דההיא סוגיא כמאן דמרבי הכא בעלת חמש ומיהו קשה אההיא דמנחות ולקמן [כג] בפ' בית שמאי (דף מ.) אמרינן דר"ש אשר לא דריש ויש לומר דהכי אמרינן אשר כי האי לא דריש וטובא איכא כי האי גוונא בפ' קמא דבכורות (דף ו:) דדריש ר"ש את הגמל ובפ"ק דמנחות (דף יא:) לא דריש את:

והתניא משוחקין כשרין. תימה דביומא (דף יב:) דרשינן מה ת"ל ילבש לרבות את השחקין ואמאי צריך רבוי [ט]: **ואימא** עמרא. ה"ר אפרים היה מדקדק דקנבוס דתנן שילהי כלאים שמותר עם צמר אין זה מה שאנו קורין קנב"א בלע"ז מדלא פריך ואימא קנבוס שעולה בד בבד והיה אומר דקנבוס [כד] הוא [כה] פשתן ואסור עם הצמר משום כלאים [כו] והשיב לו רבינו חיים כהן דהאי דלא פריך ואימא קנבוס משום דבגדי כהונה אי אפשר להיות אלא מצמר ופשתים דכל בגדים האמורים בתורה סתם היינו צמר ופשתים [כז] ועוד דכל קנבוס אינו עולה בד בבד דפירש בקונטרס בד בבד קנה יחידי מכל גרעין ואין שני קנים עולים מגרעין אחד ואפשר דקנבוס אינו כן אלא [כח] כמו חיטין שכמה שבלין עולין מחיטה אחת [ל]:

עין משפט נר מצוה

יט א ב ג ד מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ד:
כ ה ו מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ג סמג עשין (כו) [כה] טוש"ע א"ח סי' י סעיף א:
כא ז ח מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע א"ח סימן יח סעיף א וסימן יח סעיף א:
כב ט מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה יג:
כג י מיי' שם הלכה ד:
כד כ ל מיי' שם הל' יד והל"ג:
כה מ מיי' פ"י שם הלכה ג:

◆

תורה אור השלם

1. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב, יב
2. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: במדבר טו, לט
3. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ג
4. פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל רֹאשָׁם וּמִכְנְסֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע: יחזקאל מד, יח
5. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כָּל בֶּן נֵכָר עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל מִקְדָּשִׁי לְכָל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יחזקאל מד, ט

◆

מוסף רש"י

וראיתם אותו פרט לכסות לילה. כסות המיוחד ללילות ללא ליחייב (שבת כז:). לו: שלא מתכסה בלילה פטור מציצית שנאמר וראיתם אותו וזכרתם פרט לכסות לילה (מנחות מג.). **אשר תכסה.** ריבויא דקרא הוא שישנה בראיה אצל אחרים. וקרינן ביה וראיתם באחרים כיום ולא אתי אשר תכסה ומפיק וראיתם שאינה בראיה. ולאי מרבינן לה מאשר תכסה קא עקרת ליה וראיתם (שבת כז:) **דבר העולה מן הקרקע בד בבד.** הפשתן והקנבוס אין נקן כדים וענפים כעלים אלא פלגו ואין הפשתן בא אלא מן הקנה המתפשט: **מיפצל.** יש בו נימא מתחלקת לשנים, ולא מתחת, שלא כשער וזקן הפשתן מתר כן (יומא עא:) **דבר זה.** דכהן ערל פסול לעבודה (סנהדרין כב:) **כל בן נכר.** כהן מומר לעבודת כוכבים שהוא ערל לב ונתנכרו מעשיו לאביו שבשמים (שם ועי' רש"י יומא עא:) **וערל בשר.** שמתו אחיו מחמת מילה, ולא רצו למולו, שירא פן ימות גם הוא כאחיו: **לא יבוא אל מקדשי.** לשרתני, [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

ליקוטים

[illegible]

מסורת הש"ס

א) מנחות מג: ספרי שלח קטו, ב) מנחות שם. שבת כז: ספרי שם. ירוש' ברכות פ"ג ה"ג, קידושין פ"א ה"ז, ג) [לקמן מ. מנחות מג:], ד) ת"כ צו פ"ב ה"א, אחרי פ"א ה"ה, ירוש' יומא פ"ג ה"ו ופ"ז ה"ג, ה) [יומא עא:] ירוש' כלאים פ"ט ה"א, ו) [לקמן כב:] [יומא עא: תענית יז:] [מו"ק ה.] סנהדרין כב: [דף פג.], ז) ליתא בקרא, ח) שמות כח ב, ט) [ע' תוס' יומא יב: ד"ה ילבש], י) [וע"ע תוס' שם עא: ד"ה ולאחד]:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מקורעין וכו' בגד הראוי הוא דבעינן: (ב) ד"ה בת חמש וכו' דמקום: (ג) ד"ה בד שיהו מין בוץ: (ד) ד"ה ולטעמיך וכו' מקרא מי ליה הס"ד ואח"כ מ"ה בגדים שנאמר:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פרט לכסות וכו' טלית העשויה. וכ"כ רש"י שבת דף כו ע"ב ד"ה לכסות ועי' מנחות דף מ ע"ב ברש"י ד"ה [illegible]:

◆

לעזי רש"י

משקורצי"ר אישקורצייר"א. לקצר (עי' הפשלה).
אנק"א הנק"א. מותן.
קוד"א. מרפק.

◆

שינויי נוסחאות

א] רבה בר רב הונא [illegible]: ב] בגאון כל"ל. וכן בכת"י [illegible]: ג] בכת"י פי' לו הגמ' בד שיהו כפולין. וכ"ה בירושלמי יומא פ"ג ה"ג, ומפרש לה שיהו בגדים כפולים לכל אחד ואחד ומפיק טעמא מדכתיב ולבני אהרן תעשה כתנות, לכל אחד תעשה כתנות [illegible]. אבל כפי' ר' הלל שם מפרש דכפולין היינו כפול ששה כדהכא: ד] כ"ל יוסי [illegible]: ה] כת"י נוסף אמר קרא בד. וכ"ה ביומא: ו] ס"ל ואסמכיה רבנן אקרא [illegible]. ולמגס כשאר מקומות המקבילים בגמ' ליתא לפנינו: ז] דלאו בגד הראוי הוא לעבודה. כל"ל [illegible]. ועי' טה"ק שכתב דלמגס הניחא, דלהדרכה הגירסא שלפנינו היא בדקדוק גדול, ע"ש: ח] פי' לקצר (עי' הפשלה) [illegible]: ט] כדתרין לשמואל כל"ל. ג"ל דכיון דאמרינן דאבנט מיגז גאיז, א"כ כשסילק ע"י אבנט יותר מכדיבם הוי פסולים מטעם [illegible]

[illegible]